

Aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūra 2019 m.: keletas pagrindinių faktų apie aplinkosaugos įstatymų įgyvendinimo padėtį Europoje

APLINKOS NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO PERŽIŪROS APIBRĖŽIMAS, TIKSLAI IR NAUDA

- Aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūros tikslas – gerinti ES aplinkos politikos ir teisės aktų įgyvendinimą, nustatant tinkamo įgyvendinimo spragų priežastis ir sprendžiant sisteminės kliūtis aplinkosaugos integracijai į įvairias politikos sritis. Joje nurodomi kiekvienos valstybės narės patiriami pagrindiniai iššūkiai ir gerosios praktikos.
- Kai bendrai sutartos taisyklės nėra tinkamai įgyvendinamos, Komisija gali imtis teisinių veiksmų ir dažnai net neturi kito pasirinkimo. Nepaisant to, siekdama pagerinti galimybes geriau ir laiku įgyvendinti šias nuostatas (ES teisės pažeidimai taisomi tik po to, kai jie įvyksta), Komisija atlieka Aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūrą, kad ES šalys galėtų kuo greičiau rasti tinkamus sprendimus.
- ES aplinkos politikos ir teisės aktų įgyvendinimas yra būtina sąlyga, siekiant užtikrinti sveiką aplinką ir kurti naujas ekonominio vystymosi ir ekologiškos plėtros galimybes.
- Atlikus naują tyrimą nustatyta, kad dėl dabartinių aplinkosaugos nuostatų įgyvendinimo spragų visuomenė per metus patiria apie 55 milijardus eurų nuostolių.
- Komisija yra įsipareigojusi remti valstybes nares gerinant aplinkosaugos nuostatų įgyvendinimą, pvz., taikant tarpusavio vertinimo priemones ir dvišalius dialogus. Tokios priemonės gali būti sėkmingos tik tuomet, jei regionų ir vietos valdžios institucijos bei kitos suinteresuotosios šalys aktyviai jas taiko.

Aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūra – ŽIEDINĖ EKONOMIKA

- 2015 m. Europos Komisija patvirtino ambicingą Žiedinės ekonomikos veiksmų planą, kuriame numatytos priemonės, padedančios skatinti Europos perėjimą prie žiedinės ekonomikos, didinti pasaulinį konkurencingumą, skatinti tvarų ekonomikos augimą ir kurti naujas darbo vietas.
- ES Žiedinės ekonomikos veiksmų plane nustatyta konkreti ir ambicinga veiksmų programa, apimanti visą ciklą – nuo gamybos ir vartojimo iki atliekų tvarkymo ir antrinių žaliavų rinkos, teikiami atliekų tvarkymo teisės aktų peržiūros pasiūlymai. Veiksmų plano priede nurodyti terminai, per kuriuos šie veiksmai bus įgyvendinti. Siūlomi veiksmai padės pereiti prie „uždaro“ produkto gyvavimo ciklo, didinant

**TAKE THE
INITIATIVE!**

**#EUGreenWeek
13–17 MAY 2019**

perdirbimo ir pakartotinio naudojimo mastus, taip prisidedant prie aplinkosaugos ir ekonomikos gerinimo.

- ES žiedinės ekonomikos politikos strategijos vis gerėja, tačiau jos nuostatų įgyvendinimą kai kuriose srityse, pvz., atliekų tvarkymo, vis dar reikia tobulinti.
- Nustatytą 50 % komunalinių atliekų perdirbimo iki 2020 m. tikslą pasiekė 5 ES valstybės narės, kelioms kitoms valstybėms narėms kyla pavojus jo nepasiekti.
- Atliekų mažinimas vis dar kelia didelį iššūkį: vidutinis komunalinių atliekų kiekis ES nuo 2014 m. auga.

Aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūra – KLIMATO KAITA

- ES klimato srities teisės aktai prisideda prie klimato kaitai atsparesnės Europos kūrimo, užtikrinant geresnį pasirengimą ir gebėjimą reaguoti į klimato kaitos padarinius vietos, regiono, šalies ir ES lygiu.
- Apskritai klimatai reglamentuojančių teisės aktų įgyvendinimo lygis ES yra geras, tačiau norint išvengti ir (arba) sumažinti klimato kaitos keliamą žalą reikia stiprinti pastangas kiekvienoje valstybėje narėje ir ES lygmeniu.
- Visapusiškai įgyvendinus ES teisės aktus klimato srityje, iki 2030 m. ES išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis sumažėtų maždaug 45 % (lyginant su 1990 m.).

Aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūra – GAMTA IR BIOLOGINĖ ĮVAIROVĖ

- ES jau įgyvendino 2020 m. JT Biologinės įvairovės konvencijos tikslą, kad 10 proc. pakrančių ir jūrų teritorijų būtų paskelbtos saugomomis. „Natura 2000“ tinklas ir toliau plečiasi, dabar jis apima 18 % sausumos teritorijos. Nepaisant šios pažangos, dauguma valstybių narių turi paspartinti „Natura 2000“ tinklo sukūrimą ir tinkamą valdymą.
- Biologinė įvairovė ES ir toliau nyksta, net jei vietos lygiu ir pasiekta tam tikra pažanga. Reikšmingi trūkumai įgyvendinant, vykdam, finansuojant ir integruojant politiką valstybėse narėse daro poveikį pastangoms apsaugoti Europos ekosistemas nuo apsunkinančių faktorių, pvz., netinkamų ūkininkavimo metodų, miestų augimo ar invazinių svetimų rūšių plitimo.

Aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūra – GYVENTOJŲ SVEIKATA IR GYVENIMO KOKYBĖ

**TAKE THE
INITIATIVE!**

**#EUGreenWeek
13–17 MAY 2019**

Oro kokybė ir triukšmas

- Nors oro kokybė Europoje per pastaruosius dešimtmečius pagerėjo, dauguma valstybių narių turi paspartinti išmetamų teršalų kiekio mažinimą, ypač transporto ir žemės ūkio pramonėje, ir skatinti švaresnės energijos gamybą.
- Nuo 2017 m. valstybės narės ir Komisija surengė dialogų ciklą, skirtą oro kokybės klausimams. Iki 2018 m. pabaigos buvo surengti šeši „Švaraus oro dialogai“, kurių metu buvo nagrinėjami specifiniai Čekijos Respublikos, Vengrijos, Airijos, Liuksemburgo, Slovakijos ir Ispanijos patiriami iššūkiai.

Pramoniniai išmetamieji teršalai

- Pramoninių išmetamųjų teršalų direktyva siekiama užtikrinti aukštą žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos lygį, kartu didinant inovacijas ir konkurencingumą. Naudojama daug pažangių technologijų, padedančių gerokai sumažinti teršalų kiekį, tačiau vis dar lieka neišspręstų problemų: 11 valstybių narių pramoniniai išmetamieji teršalai vis dar yra pagrindinis oro ir (arba) vandens taršos šaltinis, 7 valstybėse didžiausią teršalų kiekį sukuria naminių paukščių ir kiaulių auginimo sektorius, o 2 valstybėse – geležies ir plieno gamybos sektorius. Trijose valstybėse narėse susirūpinimą kelia atliekų tvarkymas.

Vanduo

- Nors kai kurios valstybės narės ėmėsi tinkamų priemonių, dar reikia daug nuveikti, kad būtų visiškai įgyvendinti ES vandens teisės aktų tikslai, apimantys miesto nuotekų, potvynių ar upių baseinų tvarkymą. Norint įgyvendinti šiuos tikslus, būtinos didesnės investicijos, taip pat ir iš ES fondų.

Cheminės medžiagos

- ES cheminių medžiagų teisės aktuose pagrindinis dėmesys skiriamas cheminių medžiagų tvarkymui nekenkiant aplinkai ir saugiam jų naudojimui. Valstybės narės glaudžiau bendradarbiauja, siekdamos įgyvendinti teisės aktus.

„ŽALIEJI“ MOKESČIAI, „ŽALIEJI“ VIEŠIEJI PIRKIMAI IR APLINKOSAUGOS FINANSAVIMAS

- Finansinės paskatos ir ekonominės priemonės, įskaitant laipsnišką aplinkai žalingų subsidijų panaikinimą, yra tinkamas ir veiksmingas būdas siekti aplinkosaugos tikslų įgyvendinimo.
- Kai kuriose valstybėse narėse pagrindinė aplinkosaugos finansavimo problema yra užtikrinti tinkamą jo dydį; kitose problemų kyla dėl neveiksmingo ES lėšų naudojimo, kartais atsirandančio dėl atitinkamo administracinio pajėgumo trūkumo.

**TAKE THE
INITIATIVE!**

**#EUGreenWeek
13–17 MAY 2019**

- Dažnai siekiant aplinkosaugos tikslų būtinas specialus finansavimas – 2012–2014 m. laikotarpiu didžiausia Europos struktūrinių ir investicinių fondų (ESIF) lėšų dalis 12 valstybių narių yra skiriama „aplinkos apsaugai ir išteklių naudojimo efektyvumui“.

VALDYMAS IR APLINKOS APSAUGOS INTEGRAVIMAS

- Kai kurių valstybių narių aplinkosaugos institucijose trūksta darbuotojų, todėl nesant pakankamai pajėgumo ir išteklių nukenčia gebėjimas įgyvendinti ir užtikrinti nuostatus.
- Valstybės narės gali ir toliau tobulinti aplinkos apsaugos valdymą. Tai apima skaidrumą, prieigą prie informacijos ir užtikrinimą, kad nevyriausybinės organizacijos galėtų pareikšti teisinius prieštaravimus aplinkosaugos klausimais. Tai taip pat apima įvairių administravimo lygių išteklių ir gebėjimų gerinimą, siekiant veiksmingai įgyvendinti aplinkosaugos teisės aktus bei užtikrinti jų laikymąsi.
- Geresnio aplinkosaugos integravimo galima pasiekti, jei rengiant ir vykdant kitų sričių, pavyzdžiui, energetikos, transporto ir žemės ūkio valstybinę politiką, būtų atsižvelgiama į aplinkosaugos problemas.
- TAIEX-EIR PEER 2 PEER – tai priemonė mokytis vieniems iš kitų. Ji skatina aplinkosaugos institucijų vykdomo aplinkosaugos įgyvendinimo tobulinimą.
- Dalindamiesi informacija per TAIEX-EIR PEER 2 PEER, specialistai gali spręsti visas šalių aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūrose nagrinėjamas problemas, kaip žiedinė ekonomika ir atliekų tvarkymas, aplinkos apsauga, biologinė įvairovė, žalioji infrastruktūra ir dirvožemio apsauga, oro kokybės gerinimas, vandens kokybė ir valdymas, tvari miesto plėtra. Jie taip pat gali spręsti dažnas pagrindinių įgyvendinimo spragų priežastis, kaip administracinis pajėgumas, įgūdžiai, koordinavimo mechanizmai, teisė kreiptis į teismą, atsakomybė už žalą aplinkai, atitikties užtikrinimas, taip pat aplinkosaugos informacijos ar kitų aplinkosaugos valdymo aspektų ataskaitų teikimas ir atskleidimas.
- TAIEX-EIR PEER 2 PEER priemonė sėkmingai pradėta naudoti 2018 metais. Visos valstybės narės dalyvavo bent viename renginyje, o daugiau nei 50 % renginių buvo daugiašaliai seminarai. 2018 m. buvo įgyvendinti 19 projektų. Šiuo metu daugiausia P2P projektų yra skirti žiedinei ekonomikai, atliekų ir oro klausimams.

**TAKE THE
INITIATIVE!**

**#EUGreenWeek
13–17 MAY 2019**